

INTRODUCCIÓ

Maria Freixanet

Coordinadora del Seminari Ciutats i Persones

Any rere any, el Seminari Ciutats i Persones¹ vol ser un espai de reflexió sobre alguna temàtica relacionada amb el gènere i el món local, que sigui d'actualitat política i social i que considerem que necessita d'una mirada acadèmica i analítica.

Aquest any, ens hem decidit a abordar el tema de la seguretat a l'espai públic: endinsar-nos en els problemes de seguretat pública i la percepció d'aquesta. Una percepció i una realitat que són molt diferents per a homes i dones.

No surtis sola és el títol escollit per a aquest volum, i fa referencia a aquella recomanació que totes les dones han rebut alguna vegada i que forma part del subconscient col·lectiu femení. Aquella recomanació que sen's ha fet des de la millor de les voluntats i que ha disparat la nostra alerta sobre els perills dels espais compartits.

I és que el sentiment de seguretat/inseguretat és alguna cosa més que l'absència d'agressions. És una percepció, i per tant aquesta és una construcció social en la que s'hi creua l'imaginari col·lectiu i, per tant, també les relacions de gènere.

La por a l'espai públic ha estat cultivada pels rols i l'educació donada a les dones històricament, i tot i la sortida de les dones a l'esfera pública (laboral, vivencial, política...) encara avui l'espai públic continua essent essencialment masculí. Havent construït els rols masculins sobre valors com la força, el lideratge i la competitivitat, i essent l'espai compartit el lloc en què es donen aquestes relacions, podem veure que és en aquest sentit que la "ciutat" s'ha entès com un espai no segur per a les dones.

Amb el treball realitzat en aquest volum, les autores intenten desgranar aquesta por de les dones a l'espai compartit, per acabar exigint el dret a l'espai públic, el dret a sentir-nos segures dins i fora de casa.

¹ El Seminari CiP és un treball de recerca que es realitza anualment sobre un tema clau per a les polítiques de gènere en l'àmbit local. Aquest treball sobre la percepció de la seguretat a l'espai públic amb perspectiva de gènere ha implicat la confecció d'un índex i la selecció dels casos a estudiar al mes de gener, la realització d'un seminari a porta tancada amb les autores per a debatre sobre els esborranys al mes de juny, l'edició del volum que teniu a mans, i la seva presentació en una jornada oberta, al mes de novembre d'aquest mateix any.

És per aquest motiu que, després de l'anàlisi de la seguretat i la percepció de la seguretat amb perspectiva de gènere, el volum presenta una eina de combat de la inseguretat, abordant una de les seves branques: el disseny de l'espai públic. Com són les ciutats, com és l'escenari pel que circulen dones i homes, i com volem que sigui per poder dir: sí, jo tinc dret a sortir sola.

Així doncs, aquest treball es divideix en dos blocs. El primer aborda el fenomen de la seguretat-inseguretat de l'espai públic, i la percepció diferenciada d'aquesta seguretat segons el gènere. Aquest bloc entra en l'explicació de la por, i l'educació rebuda per les dones per a tenir por de l'espai no privat.

Formen aquest primer bloc analític el treball de tres autores. En primer lloc, **Maria Naredo** ens presenta el marc teòric amb el que abordar el problema de la seguretat amb enfocament de gènere. L'autora desgrana la difícil relació entre les dones i l'espai públic, un espai que no ha estat pensat per a elles. A continuació, ens presenta una proposta metodològica amb la qual treballar des dels organismes públics l'abordatge d'aquesta problemàtica.

Al segon capítol, **Alba Garcia** ens presenta una serie de dades tant sobre violència contra les dones a l'espai públic com sobre la percepció d'aquesta violència. Aquestes dades dibuixen un panorama preocupant i ocult pel que fa al tractament de la violència a Catalunya.

El tercer i últim capítol d'aquest bloc corre a càrrec de la **Isabela Velazquez**. Ella realitza el recorregut històric per aquelles propostes feministes per a l'abordatge del problema de la inseguretat als espais públics. De la seva mà coneixerem els referents internacionals i nacionals pel que fa a les polítiques públiques a implementar.

El segon bloc d'aquest volum entra en les respostes que l'administració pública pot donar per a que les dones estiguin segures i es sentin segures a l'espai públic. Evidentment, la resposta a la por ha de ser multidisciplinar. Tal i com explica la Maria Naredo al primer capítol, existeixen diverses seguretats a cuidar; des del disseny de l'espai públic,

a la presència al carrer (tant de personal dedicat a la seguretat com de ciutadania en general), fins a arribar a la seguretat en les relacions privades.

Els límits entre l'espai públic i el privat es qüestionen en diversos capítols d'aquest volum, ja que no existeix una fractura entre un espai i l'altre, sinó que és un continu que ha de ser segur –i percebut com a segur– per a les dones i els homes.

Amb tot, en aquest segon bloc abordem una sola de les respostes que l'administració ha d'oferir: la del disseny de l'espai públic, que és el tema d'aquest Seminari CiP.

Com cal dissenyar l'espai públic per a que sigui un espai segur per a les dones? Aquesta és la pregunta que es treballa en aquests capítols.

El primer capítol en aquesta direcció és el de l'**Ània Pluma**. Ella fa un repàs d'experiències pràctiques locals que han incidit en l'espai públic amb aquesta voluntat de crear espais segurs. El seu capítol presenta en format annex, per imperatius tècnics, unes fitxes gràfiques on s'hi observa la transformació de diversos espais públics en vint municipis catalans.

El següent capítol està dividit en set subcapítols curts a càrrec del Col·lectiu Punt 6. Tots ells aborden la pregunta de com caldria dissenyar l'espai públic, i entren cadascun en un subtema.

La **Zaida Muixí** ens en fa una presentació global, i a partir d'aquí sis autores s'endinsen en cadascun dels sis eixos que formen el consens internacional de recomanacions per a l'espai públic amb perspectiva de gènere. Els punts són els següents: un espai públic amb comunitat (**Adriana Ciocoletto**), visible (**Sara Ortiz**), vigilat (**Blanca Gutiérrez**), equipat (**Roser Casanovas**), senyalitzat (**Marta Fonseca**) i vital (**Tania Magro**). Per a cadascuna d'aquestes característiques s'ha escrit un subcapítol en què es presenta una definició i una proposta a partir d'un exemple pràctic d'algun municipi que hagi dut a terme una remodelació de l'espai públic amb aquests criteris.

Un últim capítol de caire conclusiu, a càrrec del Programa Ciutats i Persones, recull els elements fonamentals exposats al llarg dels capítols anteriors.

Cal destacar el treball de l'equip humà de l'Institut de Ciències Polítiques i Socials per a aconseguir que aquest volum que he coordinat, així com les sessions de treball que hi van associades, hagin tingut uns resultats òptims.

Així mateix, l'excel·lent treball de les autores té un especial valor pel fet que afronten una temàtica complicada, i perquè projecten tot el seu coneixement previ com a capital clau per a poder analitzar les temàtiques i els casos concrets que vam proposar.